Vrijgave-besluit archeologie plangebied Egchel – Giel Peetershof fase 2

Administratieve gegevens

NAW-gegevens plan:	Gemeente Peel en Maas – Egchel – Giel Peetershof
Plan:	Woningbouw fase 2
Oppervlakte plangebied:	2,8 hectare
RO-procedure:	Omgevingsplan
Contactpersoon gem. Hilvarenbeek:	[redacted]
Opsteller:	[redacted] (Kragten-ArchAeO)
Datum:	23-04-2024

Inleiding

Archeologisch onderzoek [1]

In opdracht van de gemeente Peel en Maas heeft onderzoeks- en adviesbureau BAAC een opgraving uitgevoerd in het plangebied Giel-Peetershof te Egchel (gemeente Peel en Maas). De aanleiding voor het archeologisch onderzoek is de voorgenomen realisatie van de tweede fase van een woonwijk in het plangebied aan de Gielenhofweg en Roggelseweg (afb. 1). De exacte bouwplannen en diepte van de verstoring waren voorafgaand aan het onderzoek nog niet bekend, maar het totale bouwplan resulteert ongetwijfeld in de verstoring van de ondergrond en de archeologische resten die daarin aanwezig zijn.

Tijdens het in november 2023 uitgevoerde onderzoek zijn in totaal zeven opgravingsputten met een oppervlakte van 5694 m2 onderzocht (afb. 2 en 3).
Het uitgevoerde onderzoek was het vervolg op een proefsleuvenonderzoek dat in 2012 door RAAP is uitgevoerd. Dat onderzoek had betrekking op zowel het huidige plangebied (fase 2) als het terrein ten noorden van de Catharinahof/Klaassenhof waar in de tussentijd al een woonwijk is gerealiseerd (fase 1). In de proefsleuven van 2012 waren sporen uit de Prehistorie, Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen. Een vindplaats met sporen uit de ijzertijd in het noordelijk deel is destijds niet in aanmerking gekomen voor verder onderzoek. Voor de resten van een laatmiddeleeuwse landweer in het huidige terrein werd een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving noodzakelijk geacht. De aanwezige resten van de landweer (greppels, paalsporen -struikelgaten) bleken de mogelijkheid te bieden om de landweer samen met een parallel en haaks gelegen wegstructuur (karrensporen) te onderzoeken, waarbij gekeken kon worden naar het wel of niet aanwezig zijn van een eventueel gecreëerde doorgang ('koegat'). Het zwaartepunt van de opgraving zou vooral moeten liggen op de zone binnen het plangebied waar de landweer en een oude weg elkaar kruisen.

[1] Tekstdelen zijn ontleend aan [redacted]: Kort verslag Egchel Giel-Peetershof, opgraving, BAAC, 11 april 2024.

Eerste resultaten opgraving

Binnen het onderzoek zijn, zoals verwacht, sporen van de laatmiddeleeuwse landweer aangetroffen, waarvan twee greppels het noordelijke deel doorkruisen. Tussen het oosten en westen maken de greppels een knik of bocht, die verder niet is opgegraven, maar die op basis van de ligging van de opgegraven delen is te reconstrueren. Ook op basis van de proefsleuven van RAAP en een luchtfoto uit 2016 (cropmarks) kan het verloop goed herleid worden.
Er bevindt zich tevens een jonger greppelsysteem dat het resultaat is van meerdere herverkavelingen op het perceel. Er is duidelijk een fasering in te herkennen. De meeste karrensporen die zijn aangetroffen behoren tot een kruispunt van zandwegen uit deze jongere fasen.

De landweer

In de werkputten zijn twee landweergreppels blootgelegd. Een derde, noordelijke oost-west greppel is van een jongere datering. Uitgaand van de afstand tussen de uiterste rand van beide greppels van de landweer, kan zich ertussen een wal hebben bevonden van 11 tot 13 m breed. In westelijke richting is de afstand tussen beide greppels kleiner dan in het oosten Beide greppels hebben een relatief platte bodem waarbij de zuidelijkste greppel circa 30 cm dieper is uitgegraven dan de noordelijke greppel. De onderste/oudste vulling van beide greppels is gelaagd. Er is sprake van een afwisseling van lagen wit/lichtbruin zand en lagen humeus donkerbruin zand. Het lijkt te gaan om een afwisseling van opvulling en opschoning van de greppels. Op een gegeven moment is een dikkere humeuze laag ontstaan, gevolgd door een bewuste opvulling (gebrokt).
De greppels van de landweer zijn verder onderzocht, waarbij de belangrijkste vraag was of sprake is geweest van een 'koegat' binnen het plangebied. Hiervoor zijn in werkput 1 lengteprofielen over zowel de zuidelijke als de noordelijke landweergreppel gezet. In deze profielen is vastgesteld dat de greppels in ieder geval in eerste instantie hebben doorgelopen, aangezien de onderste gelaagde opvulling van de greppels gewoon doorloopt. Er is dan ook vastgesteld dat in ieder geval niet direct sprake is geweest van een onderbreking in de greppels en de wal. Delen van de gelaagde opvulling van de zuidelijke landweergreppel lijken wel nieuw uitgegraven en daarna weer opgevuld geraakt te zijn, maar een duidelijke gedempt deel van de greppel is niet waargenomen. Ook bij de noordelijke landweergreppel lijkt dit niet het geval te zijn. Het kan zijn dat wel sprake is geweest van een doorgang door de wal maar dat de greppels niet zijn opgevuld. In dat geval is het vee door de greppels gegaan of is gebruik gemaakt van een provisorische brug? Men zou dan toch verwachten dat ook een deel van de zandwal geslecht zou zijn om een doorgang te creëren, maar er zijn geen goede aanwijzingen voor in de greppels aangetroffen. Er zijn ook geen paalkuilen aangetroffen die op de aanwezigheid van een vaste brug wijzen. Eventueel kunnen liggende balken of schotten zijn gebruikt, maar ook daarvan zijn geen sporen (indrukken) herkend. De landweergreppels zijn op meerdere locaties bemonsterd (onder andere OSL).

Struikelkuilen of paalkuilen?

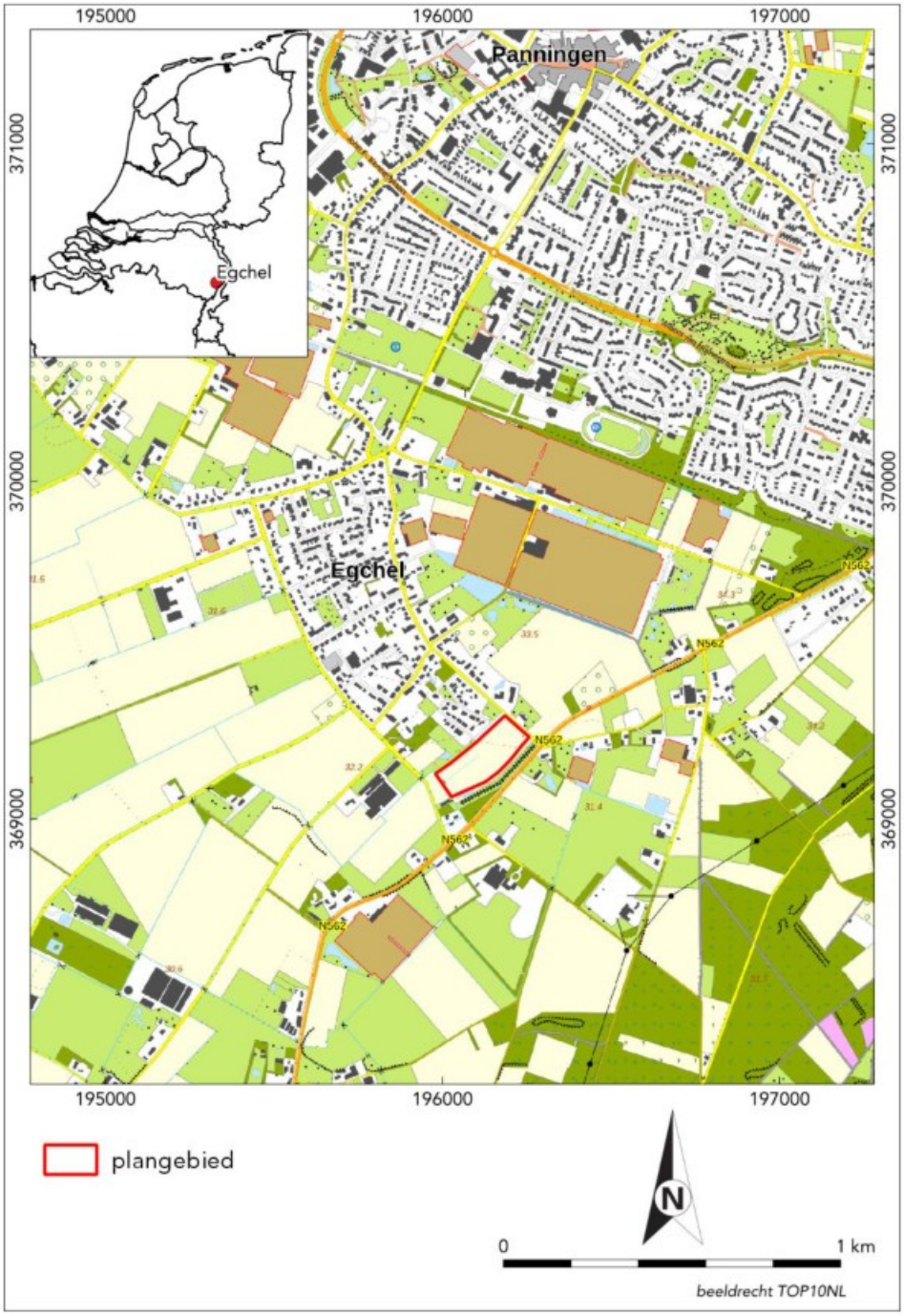
Ten zuiden van de greppels is een 'trapeziumvormige' zone van circa 23-26 bij 5 m met kuilen aangetroffen. Het gaat om zes tot zeven rijen die net niet parallel aan de landweergreppels zijn geplaatst. In het vlak en coupes lijken insteken en paalkernen zichtbaar te zijn, op grond waarvan voorlopig wordt uitgegaan van paalkuilen. Bij meerdere sporen kan onderscheid gemaakt worden tussen een gebrokte insteek en een gelaagde uitgraafkuil. Dit betekent dat de paalkuilen na het verwijderen van de palen nog enige tijd hebben open gelegen. Zowel uit de insteek als uit de uitgraafkuil van één van de paalkuilen is een OSL verzameld. Bovendien zijn botanische monsters verzameld. Hierbij moet wel de kanttekening worden geplaatst dat de sporen zeer ondiep zijn en de diepte van de paalkuilen in westelijke richting afneemt. In een aangrenzend proefsleuf van RAAP is wel weer een cluster aangetroffen.

Jongere weg

Met name in werkput 1 wordt de landweer oversneden door karrensporen en bermgreppels. Deze worden in ieder geval in verband gebracht met een weg die vanaf de boerderij in het noorden in zuidelijke richting heeft gelopen. Aan de noordzijde van werkput 1 is sprake van een kruising en hebben ook wegen in oostelijke en westelijke richting gelopen. De karren zijn ter hoogte van deze kruising dieper weggezakt (vermoedelijk door het nemen van bochten) waardoor hier een cluster diepe karrensporen bewaard is gebleven. Fragmenten bouwkeramiek ter hoogte van dit cluster moeten vermoedelijk met verharding van de weg in verband gebracht worden. In oostelijke en westelijke richting zijn nog wel karrensporen van de oost-west georiënteerde weg aangetroffen, maar het aantal karrensporen en de diepte zijn duidelijk geringer. De weg lijkt begrensd te worden door bermgreppels, waarbij (op grond van het aangelegde vlak) ter hoogte van de kruising sprake lijkt van een fasering/verschuiving.

Vondsten

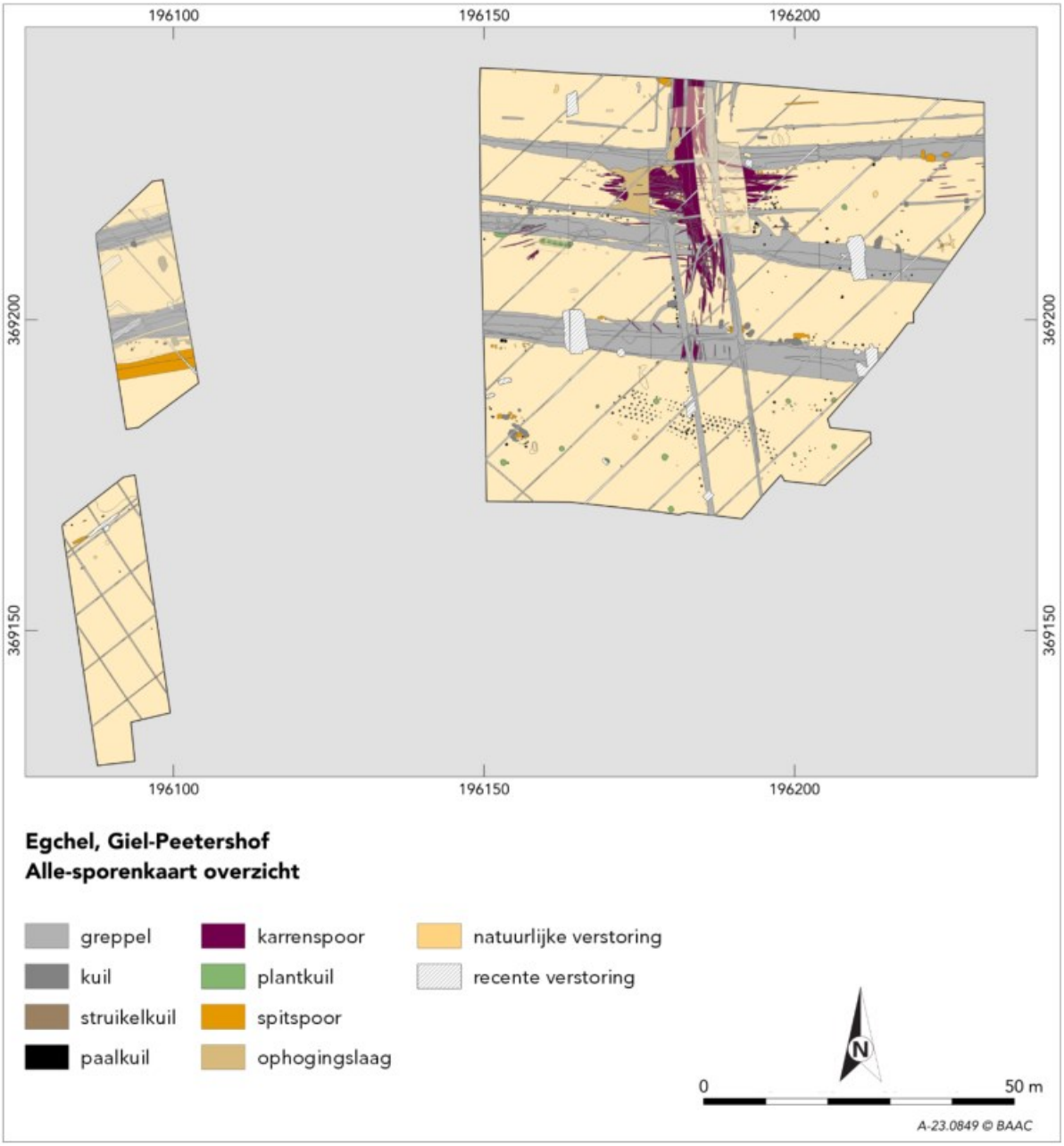
Er is weinig daterend vondstmateriaal aangetroffen. Buiten het deel dat thans is opgegraven, zal waarschijnlijk geen nieuwe informatie van toegevoegde waarde meer verkregen worden. Het meest informatieve deel van het terrein is opgegraven.
De uitwerking en rapportage van het onderzoek worden in 2024 door BAAC ter hand genomen.

Afbeelding 1. Plangebied Egchel – Giel Peetershof fase 2

Afbeelding 2 Plangebied Egchel – Giel Peetershof fase 2 – Drone-foto tijdens onderzoek, kijkrichting Roggelseweg

Afbeelding 3 Plangebied Egchel – Giel Peetershof fase 2 – sporenoverzicht

Selectieadvies

Advies aan Burgemeester en Wethouders gemeente Peel en Maas

Naar aanleiding van de afronding van het archeologisch veldwerk op 1 december 2023, adviseert ArchAeO de gemeente Peel en Maas om:

- Het opgegraven plangebied, conform onderstaande kaart (afbeelding 4, rode contourlijn) archeologisch vrij te geven. De dubbelbestemming waarde archeologie kan na uitvoering van de opgraving voor wat betreft de verbeelding en planregels in het ruimtelijke plan komen te vervallen.

Eindhoven 23-04-2024

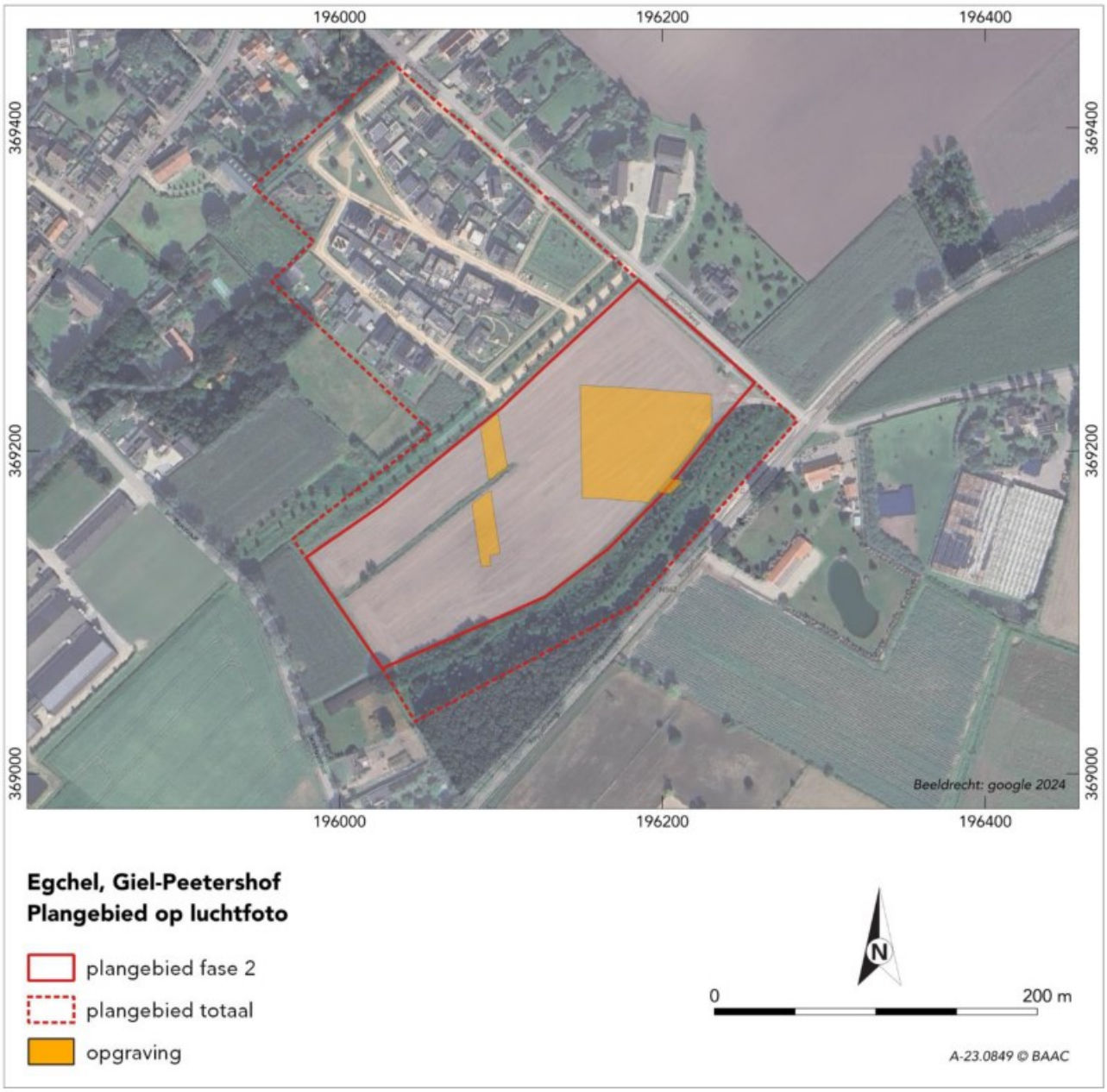
(senior adviseur archeologie Kragten BV),
email algemeen: archeologie@kragten.nl

Rapport(en)

, 2023: Programma van Eisen Giel-Peetershof fase 2 opgraving Egchel, gemeente Peel en Maas, versie 061123.

, 2012: Plangebied Giel-Peetershof te Egchel, gemeente Peel en Maas; archeologisch vooronderzoek: een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek, Weesp. (RAAP- Rapport 2547).

, 2024: Kort verslag Egchel, Giel-Peetershof, opgraving (BAAC, 11-04-2024)

Afbeelding 4 Plangebied Egchel – Giel Peetershof fase 2 – opgegraven zones

Gemeente Peel en Maas	**selectiebesluit**
Datum:	
Selectiebesluit:	- Vrijgave van het middels opgraving onderzochte plangebied Giel-Peetershof fase 2 . - De dubbelbestemming Waarde Archeologie in het omgevingsplan komt hiermee te vervallen.
Verantwoordelijk (beleids)medewerker:	[redacted] (Projectleider gemeente Peel en Maas)
Namens het college van Burgemeester en Wethouders gemeente Peel en Maas:	